

NAŠ ČASOPIS

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA OBČINE VRHNICA

LETO VII.

ŠTEVILKA 54

SEPTEMBER 1979

9. septembra se dobimo na praznovanju Vzajemnosti

Končujejo se še zadnje priprave za praznovanje Vzajemnosti, s katerim bomo obeležili tudi visoke jubileje KPJ, revolucionarnih sindikatov in SKOJ.

Tako bo to praznovanje obeležilo tudi celotno revolucionarno delavsko gibanje med obema vojnima v Borovnici in njeni okolici, saj je Vzajemnost vzniknila ravno iz tega gibanja.

Praznovanje bo 9. septembra v Borovnici, organizira ga občinski sindikalni svet, pokroviteljstvo pa je prevzel LIKO Vrhnika.

Seveda pa so v te priprave vključene tudi ostale občinske DPO, Zveza kulturnih organizacij občine in prosvetno društvo Svoboda iz Borovnice, ki nadaljuje svetle tradicije delavsko-kulturnega društva Vzajemnosti.

Na predvečer proslave bo ob 19. uri dramska skupina borovniške Svobode v kinodvorani igrala igro »Volkodlaka«.

V nedeljo, to je 9. septembra, pa se bo ob 10. uri pričel slavnostni del praznovanja s prihodom štafet mladih iz vseh vasi v KS Borovnica. Navzočim bodo izročili pozdrave krajanov, nato pa bo bogat kulturni program.

Ob tej priliki bodo izročili namenu tudi na novo urejeni prostor za prireditve in podelili priznanja za dolgoletno politično-kulturno delo.

V počastitev jubileja Vzajemnosti se bodo tudi športniki pomerili v streljanju, malem nogometu, šahu in namiznem tenisu. Po dolgem času pa se bodo na nogometnem igrišču srečali veterani Vrhnike in Borovnice.

Torej, v soboto in nedeljo, 8. in 9. septembra, se nam obeta zanimiva, razgibana politična, kulturna in športna manifestacija, ki bo pritegnila številne predvojne, medvojne in povojne politične, kulturne in športne delavce, mladino in občane.

Pripravljalni odbor si želi, da se po dolgem času zopet snidemo v čim večjem številu, da se pogovorimo in v popoldanskem času poveselimo na veselici, ki jo bodo pripravili borovniški gasilci.

BOROVNIČANI!

Uredimo naš kraj, dajmo mu čim lepši izgled in tako prispevamo, da bo praznovanje še slovesnejše!

Praznik podlipskih odseljencev

Vsako leto se prvo soboto po drugem avgustu zberejo v rojstni Podlipi vsi, ki so jo nekoč zapustili, bodisi zaradi kruha, bodisi so se drugam poročili. Zbera se vsi, ki jih je življenjska pot zanesla v svet, morda le v bližnjo Vrhniko ali pa v daljno Ameriko, Kanado, Avstralijo ali kamorkoli že.

Drugi avgust so si za svoj dan izbrali zato, ker so na ta dan italijanski okupatorji požgali Podlipo. Letos so se zbrali zaradi parnih in neparnih števil drugo soboto v avgustu, da so tako prišli vsi, ki jim je rojstna vas kakor druga mati, dolina kakor zibelka, ljudje, ki tukaj živijo — bratje in sestre.

In prišli so tisto soboto, kakor lastovci na pomlad. Na Boštjanovcovem vrtu se je ob osmih zvečer pričel program, ki so ga domači pevci in Ligojniška folklorna skupina pripravili odseljencem.

Peli so mladi pevci in člani zbora Lipa. Med drevjem in hišami so odmevale pesmi o domači vasi, o domači dolini, o rožmarinu, o vasačih pod okni... Ligojčani so plesali stare domače pleske, da so starejše spomnili na lepe čase njihove mladosti. Po programu pa so po lepo okrašenem vrtu zadonele vesele melodije ansambla »Trček«, ki že dolga leta igra odseljencem polke in valčke.

Kdo se ne bi zavrtel ob soju reflektorjev, pod zvezdnatim domačim nebom? Kar premajhen je bil oder za vse plesalce, pa nič za to, glavno da je veselo!

In ko so se godci za trenutek odpočili, je bil na vrsti humor in žrebanje spominkov in še kaj.

Toda kar je najbolj pomembno to se je dogajalo med mizami: pogovori med starimi prijatelji in prijateljicami, med znanci in sorodniki, ki se morda že leto ali desetletje niso videli, ker jih je ločila daljava ali celo meja. Nocoj pa sedijo skupaj in spet doživljajo mlada leta, navezujejo stike z domačo dolino, gledajo napredek domače vasi. Letos so se prvič pripeljali po asfaltu, nič več po stari, prašni cesti!

Šele ko je jutranja zarja pokukala čez Žažarske hribe, so se počasi odpravljali domov, polni lepih vtisov in zadovoljnih. Le eno mater ima človek, le eno domačo vas in le ena dolina je tista, ki ji lahko rečeš: To je moja dolina, to je naša dolina! Tukaj sem prvič videl sonce, nameril prve korake — nikdar te ne pozabim! Draga si mi, kakor lastovici rodno gnezdece; ko te znova ugledam, tisoč prelepih spominov mi obudiš v srcu; mlada leta vidim v tebi, ti večno mlada dolina — le kdo te ne bi ljubil, kdo te ne bi želel znova videti?

Višro let se že tako vsako leto enkrat zbera podlipski odselenci. Tako ne le ohranijo, ampak še utrdijo vezi iz mladih dni. Še vedno so eno, ena družina in to želijo in hočejo ostati.

In ker želijo in hočejo, bodo to tudi ostali!

IVAN MALAVAŠIČ

V Dragomeru in na Logu bo precej kanalizacijskega omrežja speljanega ob cestah in preko cest. Komunalno podjetje Vrhnika, ki je izvajalec del bo na teh mestih položilo kanalizacijske cevi, do začetka septembra, tako da bodo lahko začeli s pripravi za asfaltiranje.

Človekovo okolje v procesu družbenega planiranja

Na prihodnji seji bo občinska skupščina obravnavala tudi problematiko človekovega okolja v procesu družbenega planiranja.

Gre za realizacijo in podrobnejšo obravnavo stališč in zaključkov s posveta o varstvu človekovega okolja in o reševanju problematike človekovega okolja v procesu družbenega planiranja. Posvet je bil letos spomladi na Vrhniki in so se ga udeležili predstavniki občin Logatec, Idrija, Cerknica, Ribnica, Kočevje in Vrhnika. Tako smo spoznali varstvo okolja v šestih manjših občinah. Organiziranost za varstvo okolja ni posebno razvita, je pa specifična. Velja poudariti, da je povečanje aktivnosti zlasti dobrodošla v času snovanja novih družbenih dogovorov o temeljih planov.

Smo torej v fazi priprav planov, individualno delovanje v občinskih mejah se razširja in v sodelovanju z RKVO se pripravlja stalno spremljanje stanja. Znanstveno-raziskovalno delo bomo morali usmeriti v probleme skupnega pomena, katerih v občinah sami nismo sposobni reševati. Nedeljivost človekovega okolja in prostorske ureditve je specifična zlasti zaradi razširjenosti naselij v vseh šestih občinah.

Pregled stanja, ki nam celovito odkriva odnos do človekovega okolja, ni ravno spodbuden.

Z razvojem se tudi v prostoru stalno večajo potrebe in se razširjajo negativni vplivi poseganj v okolje. Spreminjajo se življenjski pogoji, ker se z novo izrabo prostora bistveno spreminja človekovo okolje. Preureditev okolja in zagrajevanje prostora sta posledici razvoja, toda okolje je prostor in okvir, ki razvoj vedno bolj opredeljuje.

Hiter tempo rasti prebivalstva, še bolj pa povečanje materialnega blagostanja, rast kulturne in izobraževalne ravni, boljše zdravstveno stanje in zaščita, družbeni pogoji samoupravne socialistične ureditve — vse to vodi v preureditev prostora ter povzroča stalne spremembe človekovega okolja.

Več truda in dela bomo morali vložiti, da bodo na novo načrtovani industrijski obrati in tudi ostala dejavnost v celoti upoštevali pogoje prostorskega razvoja, da ne bodo škodljivo posegali v okolje, ampak ga bodo urejevali.

TELESNA KULTURA

Skrb za športne objekte

Športni objekti so osnovni pogoji za razvoj telesnokulturne dejavnosti. Vendar je vzdrževanje objektov pereče vprašanje, ki ne bi smelo škodovati

sami dejavnosti. Na račun vzdrževanja objektov ne bi smeli dovoliti upadanja, oziroma počasnejše rasti množične telesne kulture in vrhunskega športa. Glede na sta-

nje obstoječih objektov (popis je bil izveden leta 1975, 1977 pa so bili objekti tudi prvič ocenjeni, določena je bila minimalna amortizacija in zanjo so bila izločena fi-

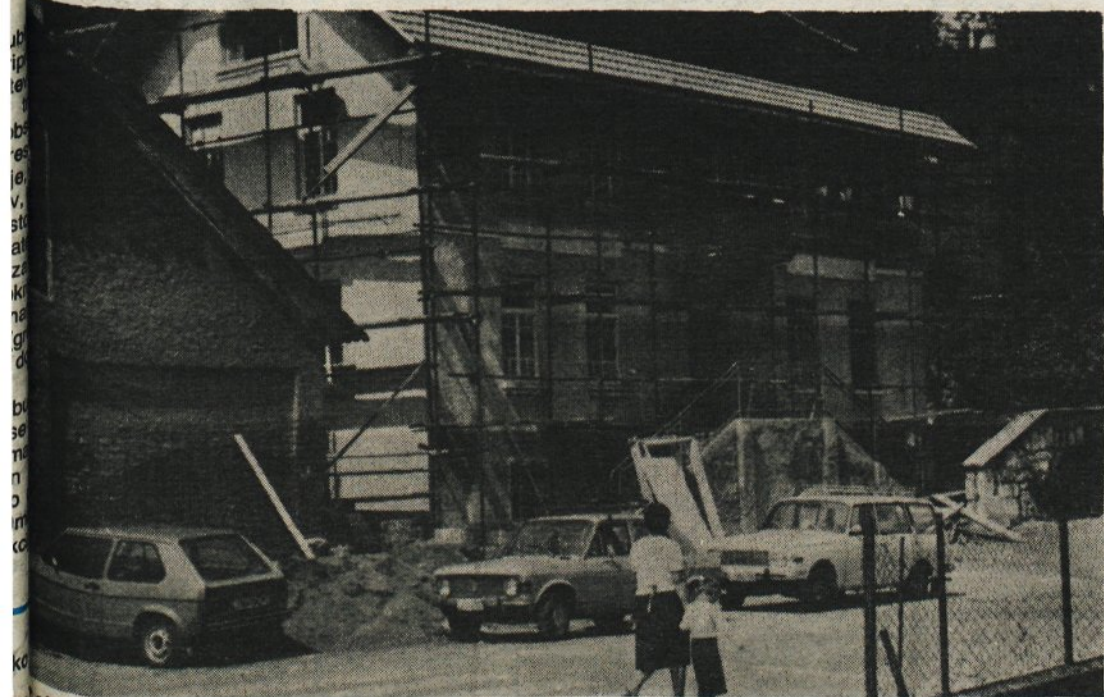
nančna sredstva) je skupščina TTKS v skladu s finančnim načrtom namenjala sredstva za vzdrževanje in obnovo ter tudi za manjše novogradnje. Seveda večkrat tudi na škodo posameznih dejavnosti. Lahko pa ugotovimo, da so se razpoložljive telesnokulturne površine in objekti v času delovanja SIS za telesno kulturo bistveno izboljšali, vendar še vedno ostajamo za normativi, predvidenimi s srednjeročnim palnom. To velja predvsem za opremljenost objektov, oziroma za njihovo stanje. Tako stanje pa je v prvi vrsti posledica tega da v preteklosti niso imeli telesne kulture za družbeno koristno in potrebno interesno dejavnost.

Pri popisu so ugotovili, da so objekti in rekreacijske površine slabo urejeni, še slabše pa opremljeni. V samoupravnem sporazumu o temeljih plana telesnokulturne dejavnosti za obdobje 1976—1980 so se odločili za pridobitev novih površin in za posodobitev in ureditev objektov. Danes, ob izteku tega planskega obdobja, lahko ugotovimo, da je dosežen le polovičen uspeh. Toda kljub temu je uspeh viden. Ni sicer novih površin, razen telovadnice pri osnovni šoli Ivana Cankarja, ki bo z otvoritvijo podvojila pokrite površine.

Drugih novih površin ni, so pa obstoječe obnovljene in posodobljene. Če malo podrobneje pogledamo realizacijo plana ugotovimo, da so od 1976 do 1977. leta uredili nogometno igrišče, adaptirali ŠD Partizan Vrhnika, urejeno je črpališče na Mirkah, telovadnica v večnamenskem objektu je v zaključni fazi, adaptacije TVD Partizan Borovnica — vključno z graditvijo centralne kurjave — bo končana septembra letos.

Jasno je, da bo treba najti enega skrbnika za vse objekte, ki jih bo stalno vzdrževal v dogovoru z njihovimi uporabniki. Pri tem, mislimo tako na celotni športni park na Vrhniki, kot na vse ostale objekte v posameznih krajevnih skupnostih in seveda na celoten sklop objektov na Ulovki.

O tej problematiki je že razpravljal IS, ki meni naj se vsi telesnokulturni objekti dajo v upravljanje enemu skrbniku — strokovnemu odboru v okviru ZTKO, TVD Partizan ali TTKS. Odbor bo tudi določil vsakoletni prioriteten program vzdrževanja posameznih objektov ter se na podlagi tega dogovoril z izvajalci del. Vsekakor pa je potrebno zaposliti hišnika, ki bo skrbel za te objekte in sproti beležil okvare ter o njih seznanjal strokovni odbor, oziroma OZD za vzdrževanje objektov.

Obnovo doma TVD Partizan v Borovnici bodo borovniški športniki dobili boljše pogoje za svoje delo.

V STOLARNI NA VERDU

Prilagajanje kupcu

Po lanskoletni reorganizaciji se imenuje TOZD, v katerem smo bili na obliki. Tovarna stolov Verd, skrajšano in neuradno pa se ga je prišlo ime »Stolarna«. Ko se je LIKO organiziral v štiri temeljne organizacije združenega dela in delovno skupnost za opravljanje del skupnega pomena, je tudi »izginilo« ime Parketarna, izdelava parketa pa že nekaj let prej. To je 350-članski kolektiv z dvema delovnimi enotama, na Verdu in v Borovnici. Že samo ime pove, da izdelujejo stole, ki so njihov osnovni artikel.

inž. Franc Lenaršič: »Naš cilj je, razvijati proizvodnjo in s tem zadovoljiti širši krog kupcev.«

velikost, prostor in končno tudi glede na ceno.«

Kam največ prodajate vaše izdelke?

»Kot sem že omenil, prodajamo v glavnem v ZDA, nekaj v Kanado in Avstralijo, v Evropi je najmočnejše zastopana Italija in v skandinavske države. Trenutno pripravljamo vzorce stolov za razstave v Španiji in v Japonski. Naj omenim, da smo v letošnjem letu izdelali za nekega kupca v ZDA dvo-milijonti stol.«

Kako ste zaključili polletno poslovanje?

»Iz kupa števil, ki se pojavljajo pri obračunu, je razvidno, da smo polletje zaključili uspešno, seveda pa vedno rečemo, da bi lahko bilo še boljše, če bi odpravili take in drugačne težave. Teh pa ni malo in bom naštel le najbistvenejše. Znano je, da slovenski lesni industriji primanjkuje lesa, tako tudi mi nismo bili zadovoljivo založeni z njim v začetku leta. Dobavljamo ga

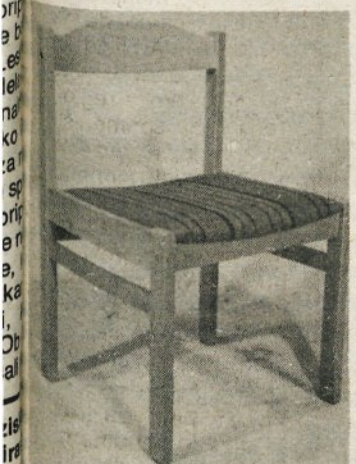
nem programu.

»Osnovni izdelek naše tovarne so stoli. Proizvajati smo jih začeli pred nekaj več kot desetimi leti. Imenujejo se »kolonialni stoli« in jih izdelujemo predvsem za potrebe ameriškega tržišča. Zadnji dve leti pa razvijamo stole, ki jih bomo lahko prodajali — poleg Amerike — tudi v Evropi in seveda tudi v ožji domovini. Imenujemo jih »moderni stoli«. Nekaj tisoč teh stolov smo že izdelali. Naš cilj pa je, razvijati jih naprej in s tem zadovoljiti širši krog kupcev.

Vseh stolov, ne glede na vrsto, izdelamo mesečno od 45 do 50 tisoč. Številka je na pogled velika, vendar je na tržišču trenutno in nekaj let nazaj tako stanje, da bi jih lahko prodali še več.«

Poleg stolov izdelujejo več vrst miznih plošč oziroma miz. Ene so lepljene iz masivne bukovine ali borovine, druge so na iverki obložene s hrastovimi lamelami, površinsko obdelane z materiali po želji kupca.

Če upoštevamo, da delamo več kot 50 različnih tipov stolov in več vrst miz, se da sestaviti jedilne garniture, po želji kupca z ozirom na

V zadnjem času proizvajajo tudi stole, ki so primernejši za evropsko in domače tržišče

Proizvodnja je razvila težje tipe kolonialnih stolov, med njimi tudi gugalniki

Ena od več garnitur, ki so bile razstavljene v Beogradu, Zagrebu ter v Ljubljani, za katero so pokazali obiskovalci veliko zanimanje

iz sosednjih republik, predvsem iz Bosne.

Kako zaključiš poslovanje, je poleg pravičnega gospodarjenja v glavnem odvisno od cen, in sicer tistih, po katerih plačuješ surovino in material, ter tistih, po katerih prodajaš izdelek — stol. Nam uspe na ameriškem trgu dvigniti cene letno za nekaj odstotkov, od 4-8, les in repromateriali pa se pri nas dražijo z dokaj višjim odstotkom.

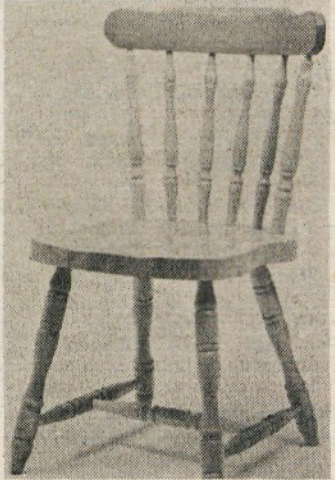
Naj navedem dejstvo, da so se nitro materiali, s katerimi lakiramo izdelke za izvoz, podražili od januarja do junija letos od 10 do 46 odstotkov. Cene pri nas naraščajo hitreje, kot jih uspejo dosegati v izvozu, zato se upravičeno sprašujemo, kje je temu meja, ker takih rezerv v ostanku dohodka le nimamo, da bi pokrivali vse podražitve.«

Vrhniški občini primanjkuje delovne sile, kako pri vas rešujete ta problem?

Dotaknila sva se področja, za katerega lahko rečem, da je pri nas problem številka ena. Zakaj? Težko je dobiti delovno silo, ker domačinov skoraj ni, iz sosednjih republik pa jih ne moremo dobiti, ker nimamo kapacite v samskih domovih. V prvem polletju nam je

primanjkovalo 3 odstotke delovne sile, težko jo bomo pridobili v drugi polovici, ker je fluktuacija velika.

Samski domovi so v slabem stanju in bivanje v njih je začasna rešitev, v načrtu je gradnja samskega doma na Ljubljanskem vrhu (stara žaga) z 80 do 100 posteljami. Predvidoma se bo gradnja začela že naslednje leto, saj je del sredstev že zagotovljen. V Borovnici so

Kolonialni tip stola, ki ga v Verdu proizvajajo od začetka proizvodnje stolov

samski domovi bolj primerni in pomanjkanje delovne sile je manjše. Med delavci sosednjih republik je nekaj tudi takih, ki so si našli sobico na Vrhniki ali v okoliških krajih, nekateri pa so si na Vrhniki že ustvarili družino.«

Kako pa je z izostanki z dela zaradi bolezni. Jih je veliko?

»Enako kot gledate po televiziji in berete v časopisih, iz leta v leto več teh izostankov. Podatek imam za lansko leto, da se je bolniška povečala za 3,5 odstotka z ozirom za leto 77. V stolarni delajo pretežno ženske, in to mlade, zato je tudi razumljivo, da je porodniška zelo velika.«

Stroji v lesni industriji so nevarni. Imate veliko nesreč?

»V zadnjem času ni bilo večje nesreče, kaj rado pa se zgodi, da gre noht ali celo prst.«

In za konec še: kakšne načrte imate za v prihodnje?

»Vsekakor aktualno vprašanje, saj je pred nami naloga izdelave plana za srednjeročno obdobje 1981-1985. Naš cilj je večanje proizvodnje v okvirih surovinske možnosti in več delovne sile, program težjih in dražjih stolov ter novih artiklov in širjenje prodajne mreže — tako v izvozu kakor doma.«

Premalo nagrajena dejavnost

»Stolarni« na Verdu smo srečali tudi Staneta Knapčič, ki se že vrsto let ukvarja z izumi. To mu je hobi. Lahko rečemo, da je to koristen hobi, ki ga iznašel in naredil že marsikatero novost za racionalizacijo nekaterih točk v fazi delovnega procesa. Njegovo delo in seveda rezultati pa so vzpodbudili marsikoga v posredni ali neposredni proizvodnji, da je pričel razmišljati o inovacijah in jih realiziral v delovnem procesu. Ko smo se z njim zapletli v spor, je povedal, da je investivne dejavnosti v Vrhniki kar precej, na žalost pa je zelo malo pozitivne in je tudi slabo stimulirana, kar ne vpliva na zanimanje za to dejavnost v proizvodnji. Imamo pravilnik iz leta 1976, ki je v marsičem dober, vendar smo ga v teh dvanajstih letih uporabili. Z njegovo pomočjo nismo dali javnega priznanja ali denarne nagrade. Nekajkrat so bili objavljeni tudi interni razpisi z namenom, da se zainteresira širši krog zaposlenih, ki naj bi inovacije ali v skupinah razmišljali in predlagali nove izdelke, da bi s tem popestrili in razširili tržišče. Vsi niso bili veliki, vendar je tudi tistih nekaj predlogov doseglo, saj je iz njih z nekoliko dopolnitvami nastal nov izdelek, ki je imel uspeh na tržišču — v zadovoljstvo posameznika. S simboličnimi denarnimi nagradami so bili na-

repu evropskih držav. Poudaril je, da se on s tako oceno ne strinja: »Če bomo imeli vse inovacije evidentirane, kot jih imajo na primer nekje na zahodu, bi se uvrstili na višje mesto. Da je temu tako, naj navedem samo nekaj primerov iz naše delovne organizacije. Razžagovanje ročnih opiral, ki je bilo prej ročno in zelo naporno, je sedaj po inovaciji enostavno, lažje in mnogo kvalitetnejše; izdelava sredic vhodnih vrat z nekaj spremembami, mnogo hitrejša in kvalitetnejša; brušenje naslonjal na kocenih, prej ročno zelo nekvadratno, sedaj z domačim enostavnim strojem 70 odstotkov hitreje in kvalitetno; izdelava zelo zahtevnega profila hrbtnih vezi na avtomatu, prej ročno na rezkarju. Še bi lahko naštevali, kar je realizirano in je uspešno prestalo preizkušnjo. Marsikaj pa je še nedovršenega zaradi pomanjkanja delovne sile v mehanični delavnici, ki je običajno zelo važen faktor pri realizaciji novitet. Pri vsem tem ne smemo pozabiti uvrstiti v to dejavnost tudi predlogov za izdelavo popolnoma novih izdelkov, ki so nam porok, da se bomo razvijali v koraku s časom. Tu naj bi navedel vsaj nekaj imen ljudi, ki se ukvarjajo z inventivno dejavnostjo: Kogovšek Anton, Dobrobolec Stefan, Svete Ivan, Olomir inž. Pugarčič, Trček Janez, Dobo-

Njihova inovacija — stroj za razžagovanje opiral

rovojc Anton in še marsikdo, ki si prizadeva, da bi z istimi stroji razbremenili težka dela, da ne bomo imeli kasnejše delovnih invalidov, da bomo proizvajali kvalitetnejše in to v krajšem času ter uvarjali nove izdelke. Glede na vse to in na dejstvo, da je tega zelo veliko tudi v drugih delovnih organizacijah, sem prepri-

čan, da nismo zadnji v Evropi. Lahko pa rečem, da smo zadnji pri stimulaciji in honoriranju predlagateljev. Če bi imeli ta sistem urejen, bi bila tudi evidenca in evropska uvrstitev boljše, letni račun produktivnosti pa narejen v prid inovacij.«

»Do sedaj niso bili akti, ki govorijo o ureditvi te dejavnosti, ravno najbolj, kaže pa, da bo ta problem kmalu rešen,« je poudaril in nadaljeval: »V naši delovni organizaciji bomo z novim pravilnikom, ki je še v delu poiskovali bolj točno opredeliti, kaj je inovacija ali koristen predlog. Tu ne bi smelo priti do dilem, kaj je delovna dolžnost in kaj inovacija ali predlog. Za inventivno delo bi morali upoštevati vse predloge, ki niso del rednega izvrševanja nalog in presegajo običajno delo. Za razliko med pričakovanim v mejah delovnih nalog in nagrajevanjem ustvarjenega nad pričakovanim, bi morali ukiniti dosedanj sistem, ki ima skoraj vse za delovno dolžnost. Da začnemo s tem, pa bo potrebno zelo točno opisati delovne naloge in posele za določeno področje, kar bo zahtevalo veliko dela. Vedeti moramo: če delavec samo uspešno opravlja svoje delo in dosegla predvidene cilje, je to vsekakor njegova delovna dolžnost. Če pa je njegova tehnična ali druga rešitev boljša, in daje tudi nepredvidene dobre rezultate, pa naj bo to kvalitetno, količinsko, varnostno ali pa razbremenitev fizičnega dela, je neizpodbitno inovacija ali racionalizacija in jo je treba na primeren način priznati, oceniti in ovrednotiti. Predlagatelja pa primerno nagraditi.

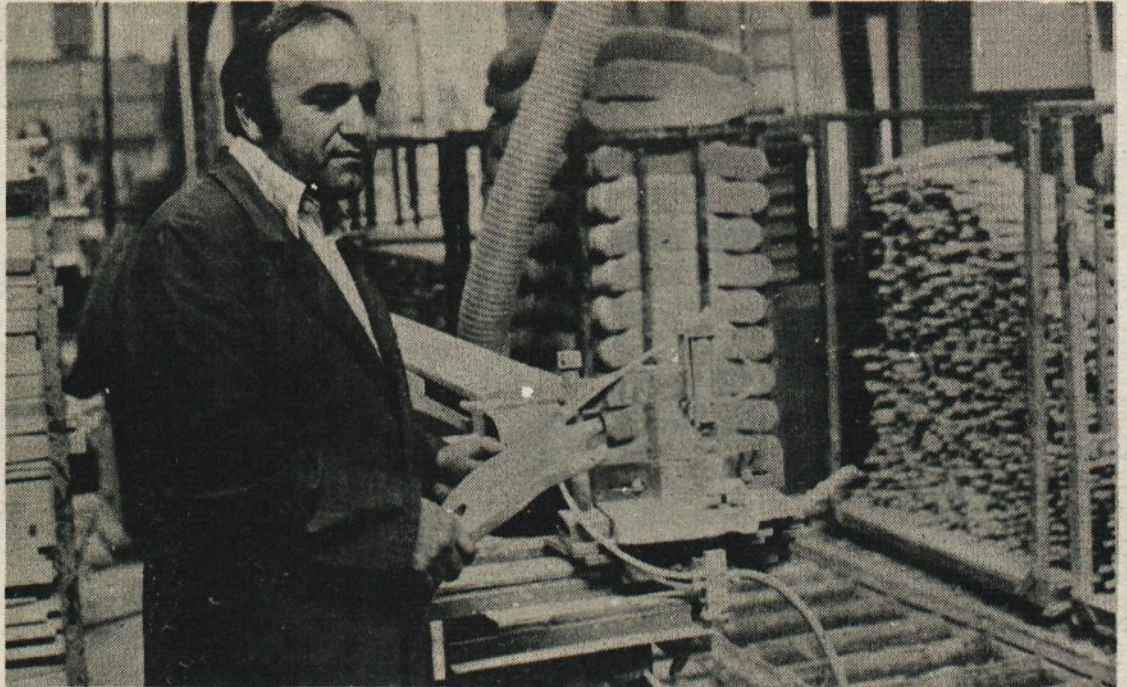
V bodoče bomo imeli v ta namen organizirano službo, ki bo sprosti reševala vsa ta vprašanja.

Ob koncu velja zapisati tudi njegovo, v pogovoru večkrat izraženo, misel, da moramo temu vprašanju posvetiti večjo družbeno skrb in se na občinskem nivoju večkrat sestati, izmenjati izkušnje in rezultate, ki bi bili lahko koristni tudi za druge delovne organizacije.

Mislil je, da bi moralo priti do izmenjave izkušenj in tudi do širše družbene zainteresiranosti do inventivne dejavnosti in s tem seveda do racionalizacije in večje produktivnosti v proizvodnem procesu.

Staneta Knapčič: »Inventivni dejavnosti moramo posvetiti večjo družbeno skrb«

Kogovšek Anton pri stroju za brušenje čepov

